БОНКИ МИЛЛИИ ТОҶИКИСТОН

Шарҳи моҳонаи таваррум • Июли 2018

Сатҳи таваррми моҳона пас аз раванди муътадил дар моҳи июли соли равон нисбатан баланд гардида, ба 1,1 фоиз[1] баробар шуд, ки дар муқоиса ба ҳамин моҳи соли қаблӣ ба андозаи 0,7 банди фоизӣ (б.ф.) зиёд мебошад.

Таваррми ҳосилшуда асосан аз ҳисоби афзоиши нархи молҳои ғайрихӯроквории 1,2 фоиз (саҳм дар таваррум 0,3 б.ф.) ва арзиши хизматрасониҳои пулӣ ба аҳолӣ ба андозаи 3,6 фоиз (0,6 б.ф.) ба амал омад. Ҳамзамон, дар ин моҳ болоравии нархи маҳсулотҳои хӯроквори низ ба қайд гирифта шуд, ки ба 0,4 фоиз (0,2 б.ф.) баробар мебошад.

Бояд қайд намуд, ки раванди мазкур ғайричашмдошт набуда, тамоюли мавсимии худро ба монанди солҳои пешин идома дод, ки дар натиҷаи қиматшавии нархи хизматрасонии нақлиёти ҳавопаймо ба андозаи 47,5 фоиз (махсусан хатсайри байналмилалии Душанбе – Москва ба андозаи 60,2 фоиз) ба амал омад. Инчунин, дар ин моҳ нисбатан болоравии нархҳои маҳсулоти ниёзи аввалияи мардум, аз ҷумла орди навъи якум, гӯшти гов, равғани пахта, биринҷ, помидор ва ғайра ба қайд гирифта шуд.

Ҳамин тариқ, сатҳи таваррми солона (дар 12 моҳи охир) тамоюли муътадили болоравӣ дошта, дар моҳи июли соли 2018 ба 2,3 фоиз баробар шуд, ки нисбат ба моҳи қаблӣ 0,7 б.ф. зиёд мебошад.

Тибқи таҳлилҳо интизор меравад, ки сатҳи таваррми солона шурӯъ аз ибтидои семоҳаи сеюм тадриҷан раванди болоравии муътадили худро оғоз намуда, пешбинӣ мегардад, ки дар интиҳои сол дар доираи нишондиҳандаи мақсадноки пешбинишуда* ҷамъбаст хоҳад шуд.

Сатҳи таваррми аслӣ** дар моҳи июли соли ҷорӣ 0,8 фоизро[2] ташкил дода, бо арзёбии солона бошад, ба 1,3 фоиз[3] баробар шуд. Ба ин раванд нисбатан муътадил будани сатҳи нархҳои маҳсулоти тайёри хӯроквории (маҳсулоти гӯштӣ, маҳсулоти ширӣ, равғани растанӣ ва ҳайвонот), маҳсулоти ғайрихӯроквории (маводи шустушӯй ва доруворӣ) ва хизматрасониҳои дар таваррми аслӣ ба ҳисоб гирифташаванда (аз ҷумла, хизматрасониҳои маишӣ) бештар саҳмгузорӣ намуданд.

Дар пайёии тағйирёбии ғайриаслии таваррум (гурӯҳи нархҳои истеъмолие, ки дар ҳисоби таваррми аслӣ истисно мегарданд) поёнравии нисбии нархи бархе аз маҳсулоти хоми хӯроквории дар моҳи июли соли 2018 нисбат ба моҳи қаблӣ ба назар расид. Аз ҷумла, поёнравии нархҳои маҳсулоти хоми хӯроквории асосан аз ҳисоби коҳишёбии

Таваррми моҳона ва солона, бо %
(манбаъ: Агентии омор, ҳисобҳои БМТ)

Афзоиши гурӯҳи нархҳои истеъмолӣ ва саҳми сохтории онҳо дар таваррум, бо % солона
(манбаъ: Агентии омор, ҳисобҳои БМТ)

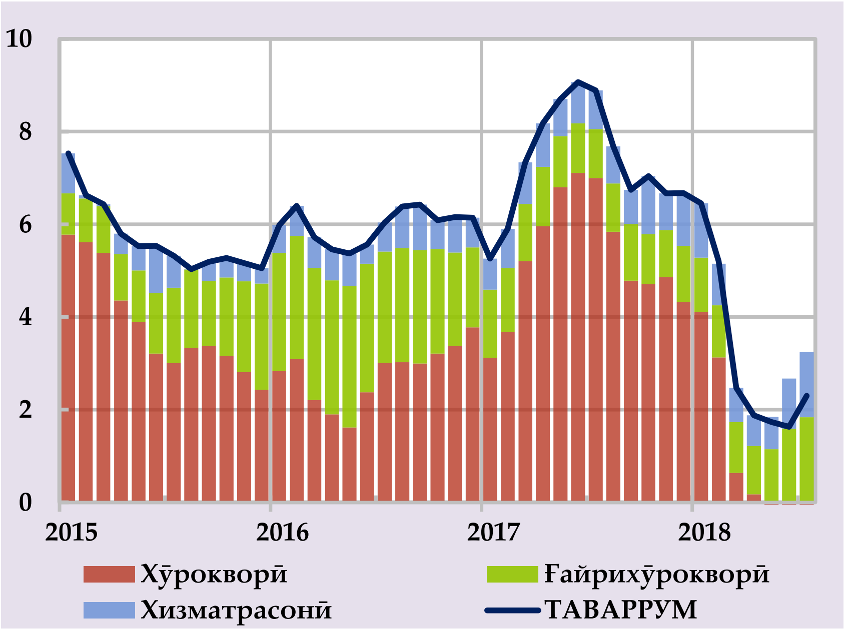

Нишондиҳандаи мақсадноки таваррми солона барои давраи миёнамуҳлат, бо %
(манбаъ: Агентии омор, ҳисобҳои БМТ)

нархи картошка (-16,4% м/м ё -51,3% с/с), пиёз (-10,6% м/м ё -77,6% с/с), сабзӣ (-10,7% м/м ё 37,4% с/с), себ (-15,3% м/м ё 26,5% с/с), ангур (-13,6% м/м ё 55,2% с/с), бодиринг (-19,0% м/м ё -13,8% с/с), карам (-11,1% м/м ё -50,3% с/с), тухм (-9,9% м/м ё -4,2% с/с) ва ғайра ба амал омад. Дар баробари ин, вобаста ба таъсири омилҳои мавсимӣ ва таклифот, нархи орди навъи якум (1,8% м/м ё -5,5% с/с), гӯшти гов (1,9% м/м ё 2,8% с/с), биринҷ (3,5% м/м ё 10,5% с/с), равғани пахта (5,7% м/м ё -0,1% с/с), помидор (8,9% м/м ё 85,7% с/с) ва лимӯ (2,3% м/м ё 72,6% с/с) раванди болоравӣ дошт.

Нархи маводи сӯзишворӣ (2,8% м/м ё 27,4% с/с), ки дар моҳи қаблӣ (моҳи июни соли 2018) бинобар коҳиш ёфтани воридоти гази моеъ (ба андозаи 22,1 фоиз) афзоиш ёфта буд, дар моҳи баррасишаванда тағйирёбии нисбии мӯътадил дошт, ки ба ин раванд пеш аз ҳама ба сатҳи мувозинатӣ баргаштани талаботу пешниҳод таъсири мусбат расонид.

Нархи хизматрасониҳои маъмурӣ (0,5% м/м ё 1,3% с/с) бошад, дар ин моҳ вобаста ба афзоиши нархи хизматрасониҳои нақлиётӣ (11,7% м/м ё 7,2% с/с), бо нишондиҳандаи мусбат ҷамъбаст гардид.

Бонки миллии Тоҷикистон сиёсати пулию қарзии мутавозунро амалӣ намуда, фишангҳои монетарӣ, пеш аз ҳама меъёри бозтамвилро ҷиҳати танзими ҳаҷми пул ва бартараф намудани таъсири фишорҳо ба сатҳи нархҳо ва ба ин васила ноил гардидан ба нишондиҳандаи мақсадноки таваррум равона менамояд.

Таварруми аслӣ, бо %, солона
(манбаъ: Агентии омор, ҳисобҳои БМТ)

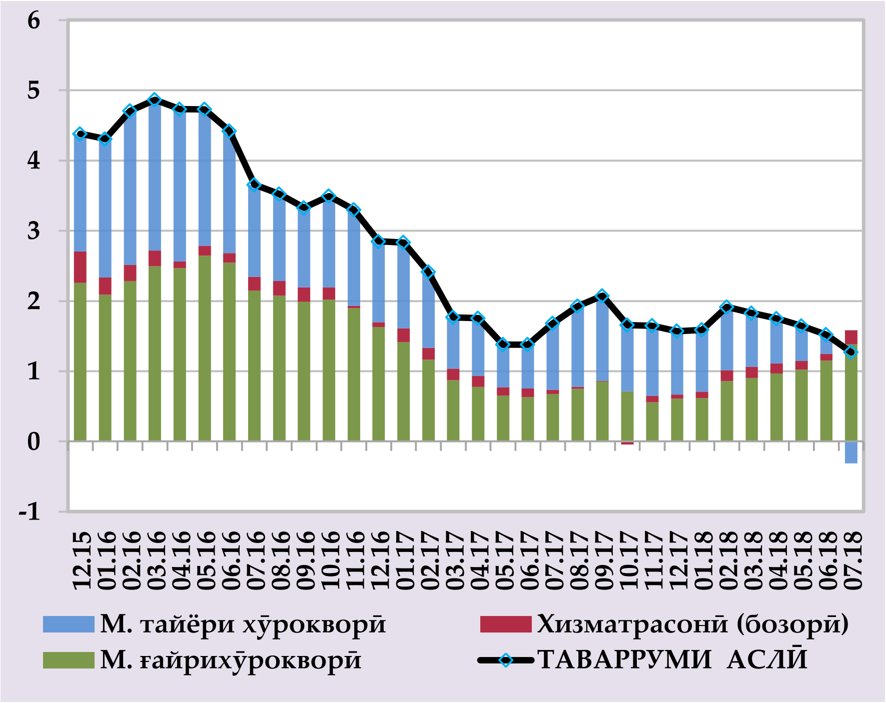

Таварруми ғайриаслӣ, бо %, солона
(манбаъ: Агентии омор, ҳисобҳои БМТ)

[1] - тибқи маълумоти Агентии омор
[2] - м/м – моҳ нисбат ба моҳ (тағйирёбии моҳона)
[3] - с/с – сол нисбат ба сол (тағйирёбии солона)

Дар ҷаласаи навбатии Кумитаи сиёсати пулию қарзии Бонки миллии Тоҷикистон, ки 2 августи соли 2017 баргузор гардид, Бонки миллии Тоҷикистон ҷиҳати гузариш аз низоми ҳадафгирии нишондиҳандаҳои монетарӣ ба низоми ҳадафгирии таваррум, нишондиҳандаи мақсадноки таваррумро барои давраи миёнамуҳлат муқаррар ва нашр намуд.

**- Таварруми аслӣ, ки тамоюли дарозмуддати нархҳоро бе таъсири лаппишҳои кӯтоҳмуддат инъикос менамояд, бо мақсади баҳодиҳӣ ва таҳлили ҷараёни доимии тағйирёбии сатҳи нархҳо дар асоси маълумоти Агентии омори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон (Агентии омор) аз ҷониби Бонки миллии Тоҷикистон ҳисоб карда мешавад. Ҳамчун яке аз қисматҳои таркибии таварруми умумӣ (намояи нархҳои истеъмолӣ) таварруми аслӣ раванди устувор ва дарозмуддати тағйирёбии нархҳоро, ки зери таъсири омилҳои талаботи дохилӣ ва монетарӣ ба вуҷуд омадааст, инъикос менамояд. Усули асосии ҳисоби таварруми аслӣ - усули истисноӣ буда, он бо роҳи хориҷ кардани номгӯи алоҳидаи маҳсулот ва хизматрасониҳои тамоюли тағйирёбии зиёддошта, ки бо тағйирёбии аслии сатҳи нархҳо алоқаманд нест, ҳисоб карда мешавад. Аз сабади намояи нархҳои истеъмолӣ номгӯи маҳсулоти бо лаппишҳои кӯтоҳмуддат ва гузарандаи аз таъсири омилҳои ғайримонетарӣ вобастабуда, аз ҷумла омилҳои таклифот (нархҳои ҷаҳонӣ, шароити табиӣ), мавсимӣ ва маъмурӣ хориҷ карда мешаванд. Яъне, дар ҳисоби таварруми аслӣ маҳсулоти хоми хӯрокворӣ, маводи сӯзишворӣ ва хизматрасониҳои маъмуран танзимшаванда ба инобат гирифта намешаванд.

Намояи нархҳои истеъмолӣ

	Вазн,%	тағйирёбии солона,%										Июл, тағйирёбии моҳона,%
		2015	2016	2017	2018							
					Январ	Феврал	Март	Апрел	Май	Июн	Июл	
Таваррум	**100,0**	**5,1**	**6,1**	**6,7**	**6,5**	**5,2**	**2,5**	**1,9**	**1,7**	**1,6**	**2,3**	**1,1**
Маҳсулоти хӯрокворӣ ва нӯшокиҳои беспирт	**53,1**	**3,8**	**6,4**	**7,7**	**7,3**	**5,4**	**0,9**	**0,0**	**-0,5**	**-2,1**	**-1,9**	**0,3**
Нон ва маҳсулоти нонӣ	17,5	9,1	-2,5	-0,8	-0,9	-1,4	-3,4	-4,2	-4,7	-4,2	-2,1	1,7
Биринҷ	2,9	11,6	-9,2	-6,9	-7,0	-5,4	1,9	3,2	5,9	8,1	10,2	3,5
Орд	10,7	7,8	-3,0	0,3	0,2	-0,6	-6,0	-7,5	-8,5	-8,2	-5,5	1,8
Гӯшт ва маҳсулоти он	8,3	-10,2	3,7	13,8	14,0	13,4	13,5	8,9	5,2	4,9	4,5	1,1
Гӯшти гов	5,4	-14,3	3,2	14,7	15,0	14,1	14,0	7,8	3,0	3,0	2,8	1,9
Тухм	1,5	5,5	12,0	1,0	0,1	1,9	-0,6	2,4	4,7	0,1	-4,2	-9,9
Шир ва маҳсулоти ширӣ	1,7	7,3	0,4	4,4	3,7	4,6	2,3	5,0	6,1	3,7	3,9	0,3
Шир	0,5	16,1	-7,2	6,3	6,3	4,5	-2,2	4,1	7,2	0,7	0,9	0,2
Равғани растанӣ ва ҳайвонот	5,7	12,7	11,3	1,3	0,0	-1,6	-2,5	-2,2	-3,6	-0,8	3,5	3,6
Меваҷот	4,3	12,3	16,7	-1,8	-0,3	3,9	6,4	15,7	24,5	24,2	51,6	1,8
Сабзавот	6,6	-12,4	16,5	40,2	37,1	21,2	-6,4	-9,7	-13,1	-23,8	-34,4	-8,6
Шакар	2,4	19,3	15,0	-6,7	-7,3	-7,9	-10,1	-17,3	-17,5	-11,2	-16,8	-1,0
Нӯшокиҳои беспирт	1,3	13,7	19,9	1,6	2,7	0,3	0,6	2,0	3,9	3,3	4,0	0,6
Хӯроки умумӣ*	**0,9**	**14,9**	**19,9**	**2,7**	**2,7**	**3,9**	**3,9**	**3,9**	**3,9**	**3,9**	**5,2**	**0,0**
Нӯшокиҳои спиртдор ва тамоку	**1,4**	**15,9**	**11,8**	**6,2**	**6,2**	**7,1**	**8,0**	**8,2**	**7,5**	**4,7**	**6,2**	**1,4**
Маҳсулоти ғайрихӯрокворӣ	**29,2**	**7,9**	**5,7**	**4,4**	**4,3**	**4,1**	**4,0**	**3,8**	**4,2**	**5,8**	**6,7**	**1,2**
Либос ва пойафзол	9,7	9,2	14,5	9,2	2,5	2,7	3,0	3,8	4,0	4,9	5,4	0,6
Масолеҳи таъмир ва сохтмон	3,7	2,2	-0,9	2,4	2,5	4,9	4,9	5,5	6,0	6,1	6,7	0,6
Маводи шустушӯй	1,8	15,5	1,2	4,0	3,1	4,0	4,0	3,3	1,5	0,7	1,9	2,2
Доруворӣ	2,9	24,7	14,1	1,0	0,7	2,2	2,2	0,8	1,2	1,9	4,7	2,8
Сӯзишвории нақлиёт	2,0	-7,0	2,9	27,7	25,9	17,2	14,1	8,9	11,9	26,4	27,1	2,8
Дигар намуди сӯзишворӣ	1,3	19,0	3,0	0,9	0,4	-7,7	-8,1	-8,1	-8,1	-8,9	-8,9	0,0
Васоити нақлиёт	0,9	-2,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	2,9	4,4	4,4	0,0
Лавозимот ва ашёи дигари истифодабарии шахсӣ	1,5	7,6	7,1	8,6	7,3	8,5	9,1	9,5	9,7	11,9	13,1	1,8
Хизматрасониҳо	**15,2**	**2,2**	**4,5**	**7,7**	**7,9**	**6,0**	**5,0**	**4,5**	**4,7**	**7,3**	**9,5**	**3,6**
Манзилӣ-коммуналӣ	5,2	3,2	9,8	17,5	17,1	12,6	11,7	11,3	13,6	20,5	19,2	0,4
Иҷорапулии манзил	0,2	14,3	0,0	0,0	0,0	0,0	1,4	1,4	4,6	4,6	4,6	0,0
Обрасонӣ ва партовбарорӣ	0,7	20,1	5,1	9,1	11,6	8,4	8,4	8,4	9,5	9,5	9,5	0,0
Қувваи барқ	2,6	0,0	28,6	14,7	15,0	15,0	15,0	14,9	14,9	14,9	14,7	0,0
Оби гарм	0,0	14,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Газ	1,1	-6,3	-6,6	40,1	35,7	13,4	8,5	7,2	17,2	52,3	44,7	1,3
Нақлиёт	4,4	-2,3	-1,4	2,8	5,0	3,3	0,7	-0,2	-1,9	-0,6	7,2	11,7
Алоқа	1,6	0,8	0,0	1,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Маориф	1,6	2,6	11,3	5,3	2,0	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	0,0
Тандурустӣ	0,8	14,0	1,9	1,7	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	0,0
Маишӣ	1,9	12,3	5,2	1,1	0,9	1,3	1,5	1,5	1,8	2,9	3,1	0,2

** - Ошхона, қаҳвахона ва тарабхонаҳо*